

RAPPORT 2009-2011 - Helse og rehabilitering

**OASEN –PROSJEKTET «MOTIVERING AV LANGTIDS SOSIALKLIENTER
MED MINORITETSBAKGRUNN»**

1.0 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

I 2001 ble det administrative ansvaret for OASENs integreringsprogram underlagt Norsk Folkehjelp Oslo (NFO), som et ledd i arbeidet med å ta i mot og å utvikle integrere og rehabiliterings aktiviteter til flyktning- og innvandre familier i Norge.

OASEN har siden starten drevet med motivasjonsseminarer for å oppmuntre innvandrerkvinner i Norge til personlig utvikling. Foredragene som prosjektet holder på disse seminarene, er i sin essens sterkt forpliktende innledninger om plikter og rettigheter i Norge. Motivasjonsseminarene starter med innledninger fra prosjektleder og følges av seminarer der fagfolk deltar som hovedinnledere. Denne modellen er effektiv med tanke på å nå ut til flest mulig i målgruppen og arrangeres på kurssteder og opplæringssteder som er knyttet direkte til målgruppe, som Heros Kompetanse, Reaktorskolen, Podium, Norskundervisningen for Kvinner på Lambertseter, Utviklingscenteret i bydel Sagene, Sosialtjenesten i Nordre Aker, Vestre Aker og St, Hanshaugen, Senter for flyktninger og innvandrere i Gamle Oslo osv.

Samtidig har prosjektet utviklet diskusjonsgrupper med to formål; for det første å forbedre norskkunnskapene til deltagerne, og for det andre å gi språklig tilrettelagt informasjon om forholdene i Norge. Disse diskusjonsgruppene ledes av frivillige.

I 2009 og 2011 drev vi også arbeidsforberedende kurs for langtids sosialklienter med minoritetsbakgrunn i samarbeidet med NAV-kontorer og sosialtjenesten i tre bydeler.

2.0 MÅLSETNINGER FOR PROSJEKTET

I søknaden oppga vi følgende mål, som vi har fulgt opp i arbeidet med prosjektet:

2.1 Hovedmål

Samtlige deltakere går i løpet av tiltaksperioden ut i arbeid, praksis, utdanning, norskkurs eller annen yrkesrettet aktivitet.

2.2 Delmål

- Deltakerne setter i gang en refleksjonsprosess om egen situasjon
- Refleksjonsprosessen fører til økt tro på egne muligheter til:
 - læring
 - deltakelse i arbeidslivet
- Deltakerne øker sin motivasjon for å delta i yrkesrettet aktivitet.

Norsk Folkehjelp Oslo

- Deltakerne blir i stand til å planlegge livet med tanke på grunnleggende behov i forhold til bolig, helse, familie, sosialt liv og økonomisk styring med mer.
- Deltakerne setter seg realistiske mål for endringer ut fra sine egne forutsetninger.
- Deltakerne forbedrer sin muntlige norsk

3.0 MÅLGRUPPE

Målgruppen for prosjektet var langtidsmottakere av sosialhjelp med innvandrerbakgrunn og andre trygdemottakere med lave inntekter.

De fleste hadde også så svake ferdigheter i norsk at de vil ha problemer med å fungere i jobb over tid, men et betydelig mindretall hadde tilstrekkelige norskerferdigheter til å kunne ta jobber uten spesielle kvalifikasjonskrav. Mange av deltakerne hadde også til felles at de tidligere har hatt vanskelig for å jobbe på grunn av forhold som ikke gjelder ferdigheter. Det kunne være så forskjellige ting som alvorlig sykdom i nær familie, kontrollerende ektefeller, manglende forståelse for krav og forventninger i norsk arbeidsliv, manglende motivasjon og annet.

4.0 METODE

4.1 Motivasjonsseminarer - Seminarrekke

For å nå målene har vi satset på å benytte metoden utviklet av prosjektleder i hennes praktiske arbeid med marginaliserte kvinner gjennom mer enn 25 år, med kvinner i svært vanskelige sosiale situasjoner i slummen i Peru, og med innvandrerkvinner i Oslo. Denne metoden har vi fått mulighet til å systematisere mer og mer i løpet av prosjektperioden. OASEN har forbedret egne teknikker og framgangsmåter for å komme i dialog med og motivere kvinner og menn til å ta styring i egne liv. Ved å gå i dialog med vedkommende har prosjektet oppnådd at personer som hadde gitt opp livet sitt i nokså ung alder har fått tilbake troen på egne evner.

Dialogen inneholder for det første det man kan kalle ”sterk og dyprealitetens orientering” hvor et av virkemidlene «provokasjon som metode». Prosjektleder spissformulerer en påstand, gjerne en påstand som kan se ut til å ramme deltakerne. Det kan være en påstand av typen: «Unge mennesker som ikke jobber, er en belastning for samfunnet.» Dette fører til debatt og diskusjon i gruppen. Ved å kontrollere samtalen, og ikke la følelsene ta overhånd, geleides deltakerne inn i en refleksjonsprosess rundt eget liv og egen praksis.

Deretter følger en realitetsorientering: Hvilke muligheter foreligger i det samfunnet du nå lever i? Hvordan kan du utnytte disse til å kvalifisere deg til arbeidslivet og dermed ta styring i eget liv?

Her er det viktig å presisere at slike «provoserende påstander» bare kan fremsettes etter at kursleder først har etablert et klima av gjensidig tillit og respekt. I den påfølgende prosessen er det viktig at deltakere er helt sikre på at de blir tatt på alvor i den pågående dialogen, slik at motiveringsarbeidet ikke får et belærende preg. Når deltakere blir møtt

Norsk Folkehjelp Oslo

med tillit og respekt, er de også åpne for å ta til seg ny kunnskap om samfunnet de nå lever i, hvilke krav og forventninger som finnes, og hvordan de kan mestre disse.

En viktig forutsetning for at metoden skal fungere er at deltakerne er sikre på at prosjektleder tar deres meninger og erfaringer på alvor. Deltakerne må dessuten føle seg sikre på at prosjektleder følger dem opp og støtter dem i den prosessen som hun bidrar med å sette i gang, en prosess som for mange betyr et radikalt brudd med et tilvent mønster.

De første sesjonene ledes av prosjektleder. I de påfølgende seminarer orienterer eksterne fagpersoner om ulike sider ved det norske samfunnet. Her deltar også prosjektleder og hun styrer diskusjoner som oppstår underveis i fagpersonens innledning og spesielt etterpå, gjennom en interaktiv og sterk motivasjonsprosess der hun relaterer fagpersonens innlegg til arbeidet med motivasjon og kvinnenes liv og utfordringer i Norge. Det som gjør denne interaktive motivasjonsprosessen spesielt virksom, er at prosjektleder får i gang en sterk og bevisstgjørende dialog mellom fagpersonen, prosjektleder og deltakerne, som hele tiden er aktivt med i dialogen. Lærerne og kurslederne fra kompetansesentrene, som også er til stede under hele sesjonen, bruker diskusjonsstoffet videre og forsetter med bevisstgjøringprosessen med deltakerne i kompetansesenterenes kurs etterpå.

5.0 PROSJEKTGJENNOMFØRING

5.1 Rekruttering

Rekruttering skjedde hovedsakelig under ansvar av prosjektet og samarbeidspartnere.

5.2 Modell

Kursmodellen har tatt sikte på å motivere mennesker i en vanskelig. Den har kort oppsummert sett slik ut i perioden:

Varighet: Fire uker, ett møte per uke, tre timer per møte

Første møte: Motivasjonssesjon med Oasens prosjektleder:
"Rettigheter og plikter i Norge"

Andre møte: Motivasjonssesjon med Oslo Politi/Krisesenter:
"Forebygging av vold i nære relasjoner"

Tredje møte: Motivasjonssesjon med faginnleder fra Oslopoliti Barnevern/Nordre Aker Barnevern
"Barnas situasjon og forholdene mellom foreldre og barn i Norge"

Fjerde møte: Motivasjonssesjon med faginnleder fra Likestillings- og Inkluderingsombudet og JURK
"Likestilling og kvinners situasjon i Norge"

Femte møte: Motivasjonssesjon med faginnleder fra Sogn VGS,
"Muligheter for kvalifisering og utdanning for kvinner i Norge"

5.3 Forberedelser til prosjektet

I forkant av prosjektperioden hadde OASEN kontakt og fått fornyet avtaler med institusjoner som jobber og holder kurs rettet mot langtids sosialklienter og trygdemottakere. Sentrale samarbeidspartnere har vært Senter for flyktninger og innvandrere i Gamle Oslo, Utviklingscenteret på Sagene, Norskundervisningen for Kvinner på Lambertseter, Reaktorskolen, Podium, Sagene frivillighetssentral, sosialtjenesten i bydelene Nordre Aker, Vestre Aker, St.Hanshaugen og Heros kompetanse.

Disse institusjonene ble tilbudt en kurspakke som det var mulig for dem å endre på (innenfor visse rammer). Derfor ble ukeplanene nokså ulike for de ulike kursene, selv om grunnideen og metoden har vært den samme for alle kursene.

Institusjonene tok på seg ansvaret for å rekruttere deltakere innen en spesifisert målgruppe: langtids sosialklienter med minoritetsbakgrunn, fortrinnsvis kvinner og andre avhengige av trygd og andre brukergrupper med tilsvarende behov.

5.4 Roller i prosjektet

Rollene i prosjektet ble fordelt på følgende måte:

- Erlinda Muñoz, prosjektsleder og ansvarlig for motiveringsdelen av opplegget
- Kursledere fra Oslo politi
- Kursleder fra Oslo politi barnevern
- Kursleder fra Sogn videregående skole
- Kursleder fra JURK
- Kursleder fra Likestillings- og diskrimineringsombudet
- Kursleder fra Krisesenter
- Kursleder fra Bydel Nordre Aker barnevern

6.0 RESULTATER

6.1 Resultater i 2011

	DELTAKERE	SESJONER	KURSLEDERE
28 Seminarrekke	ca. 875	130	14

6.2 Geografisk utbredelse og samarbeidspartnere

LAMBERTSETER

Samarbeid med den kommunale virksomheten *Norskundervisning for kvinner*. Vi har her organisert to seminarrekker med 30–35 deltakere per kurs.

Norsk Folkehjelp Oslo

GRÜNERLØKKA

Vi har her samarbeidet med kompetansesentrene: *Reaktorskole* og *Heros kompetanse*. Vi har organisert 16 seminarrekker med 25–30 deltakere per kurs.

SAGENE

Sagene har vært et sentralt område for OASEN siden oppstarten. Her arrangeres seminarrekker i samarbeid med *Sagene frivillighetsentral* og *Utviklingscenter for Bydel Sagene*. Vi har organisert to seminarrekker med 25–30 deltakere per kurs.

GAMLE OSLO

På Gamle Oslo vi har samarbeidet med *Senter for Flyktninger og innvandrere i Bydel Gamle Oslo* og *Kvinnesenter*. Vi har her organisert fire seminarrekker med 25–30 deltakere per kurs.

SØNDRE NORDSTRAND – MORTENSRUD

Vi har jobbet med *Podium* og vi har organisert én seminarrekke med 15 deltakere.

BYDEL NORDRE AKER

I samarbeidet med *Oslo Vest Sosialkontorene* har vi drevet en spesiell lang seminarrekke rettet til langtids sosialklienter og deltakere av Introduksjonsprogrammet. Det var fra september til desember totalt 18 sesjoner kombinert med språktrening basert i samfunns temaene, 12 deltakere.

INNVANDRERORGANISASJONER, sammen med Somalisk kvinneorganisasjon og Oslo politi har vi organisert to møter om barnevernet og barnevernets oppgaver, her var det 30 deltakere.

Med andre kvinneorganisasjoner har vi organisert to møter med Huairou-kommisjonen, en NGO som jobber med grasrotorganisasjoner i hele verden, som var på besøk i Oslo. 100 deltakere.

7.0 RESULTATER OG RESULTATVURDERING

Når det gjelder de konkrete resultater i form av avholdte kurs og aktiviteter, har måloppnåelsen vært god. I 2011 hadde vi 28 motivasjonsseminarer (seminarrekker) og vi hadde ca. 875 deltakere.

Deltakerne hadde ulik etnisk bakgrunn fra Asia, Midt-Østen, Afrika, Latin-Amerika og Europa.

OASEN AKTIVISERER KVINNER OG FOREBYGGER PSYKISKE PLAGER

Det er et viktig prinsipp for alle OASENs aktiviteter at de skal bygge opp under deltakernes evne til selvstendighet. Et annet viktig prinsipp er som nevnt tidligere deltakelse. Vi gleder oss derfor over at prosjektet har kunnet bidra til flere positive resultater i så måte.

- Mange deltakere har blitt bedre forberedt på å møte arbeidslivet i Norge etter

Norsk Folkehjelp Oslo

foredragene. Mange har bestemt seg for å ta utdanning, gå på praksis eller har fått jobb, personlige avgjørelser som ble tatt, ikke fordi det var et krav fra Sosialtjenesten, Nav eller fra kursene, men fordi det har foregått en indre forandring og motivasjon hos deltakerne, noe som gjør at avgjørelsene som er tatt føles mer forpliktende, reelle og lystbetonte å ta fatt på.

- Mange deltakere som var funksjonelle analfabeter ble motivert i løpet av seminarrekken motivert til å gå på norskkurs eller utdanning med tanke på å hjelpe barna med hjemmelekser, og for unngå konflikter med barnevernet, og på den måten unngå psykisk belastende situasjoner i fremtiden.
- Mange kvinner som er gift med nordmenn ble motivert til å lære norsk og unngå isolasjon og psykisk plager videre.
- Mange frivillige fikk arbeidspraksis hos prosjektet som norsk, engelsk og datalærer. Erfaring og attester herfra ble brukt for å kunne få jobb videre som språklærer eller andre stillinger.
- Foredragene om forebygging av vold i nære relasjoner ved familier med innvandrere bakgrunn har involvert og trukket inn i vårt arbeid følgende institusjoner: Oslo politi, Barnevern, JURK, Krisesenter, Likestillingsombud, Introduksjonprogram og disse har fått innsikt i modellen som vi bruker. Modellen og metodene er blitt mottatt som vellykket, effektiv og sterkt forebyggende.
- Foredragene om forholdene i innvandrerfamilier, barna og foreldrene og familierelasjoner hjelper på en praktisk måte å forebygge mulige negative helsevirkninger hos barna. Mødrene ble mer bevisst på å passe på barnas fysiske helse (å pusse tennene, ikke spise mye godteri osv). Foreldrene ble også mer bevisste på hvordan de kunne oppdage og motvirke psykiske plager.
- Institusjoner og organisasjoner som samarbeider med prosjektet har blitt mer bevisst og fått større innsikt i virkelighet til innvandrerfamilier og om viktigheten av å forebygge psykiske plager hos innvandrerkvinner. Noen har begynt å tilby nye typer tiltak etter at de hadde vært i kontakt med Oasen.
- Deltakerne selv tatt initiativ til å bidra med kulturelle innslag (sang, dans, musikk) på festivaler OASEN har arrangert i nærmiljøet.
- Deltakere på en stor del av kursene har fortsatt i prosjektet på andre kurs eller har selv funnet motivasjon til å drive egne aktiviteter (yrkesrelaterte, fritidsrelaterte og organisasjonsmessige aktiviteter) videre etter at de har sluttet i prosjektet til OASEN. Det er nettopp denne formen for synergieffekter vi har vært ute etter i prosjektet.

OPPSUMMERING MED KONKLUSJON

Den viktigste verdien for prosjektet er muligheten kvinnene får til å kunne stå på egne ben i det norske samfunnet og unngå helse belastninger i fremtiden. De kommer seg ut av klientrollen. Her er kompetanse et sentralt begrep. Når kvinnene får realkompetanse i form av språk og samfunnsforståelse og en følelse av at de faktisk innehar denne kompetansen, åpner det seg muligheter. Våre aktiviteter gir kvinnene et klarere bilde av sine rettigheter, plikter og muligheter i Norge. En sentral verdi er likestilling og likeverd mellom kjønnene og mellom samfunnsgrupper. For å overkomme frustrasjon er dette viktig å formidle.

Innvandrerkvinnene får økt selvtillit, de begynner å se seg om etter nye løsninger på sine problemer, blant annet helse, og planer for fremtiden. Følelsen av å kunne være til nytte, i

Norsk Folkehjelp Oslo

en tid med sterkt negativ fokus på innvandrere som gruppe, er av udiskutabel verdi. For samfunnet er det av verdi at folk settes i stand til å forstå dette samfunnet og føle at de har en plass i det. Mer konkret bør språkferdigheter og kontakter til det norske storsamfunnet trekkes frem.

Demping av rasisme og diskriminering

Med innvandrerkvinnens tiltakende deltakelse i tradisjonelt norske sammenhenger, med større kjennskap til moderne innsikter i alt fra menneskerettigheter og likestilling til ernæring kommer også respekt fra den opprinnelige norske befolkningen. Likeledes motvirkes fordommene mange innvandrerkvinner har mot det norske samfunnet.

Overføringsverdien som ligger i prosjektet.

Vår målsetning har vært at prosjektet skal åpne for en ny måte å tenke på når det gjelder tilbud til innvandrerkvinner som er langtids sosialklienter. Vi har fokusert på direkte metoder for bygging av selvtillit og kvalifisering til deltakelse i det norske samfunnet og arbeidslivet. Her har vi lang erfaring, som vi vil overføre til sosialtjenesten. Denne typen tilnærming kan overføres til sosialtjenestene i hele landet.

Formidling av prosjektet

Prosjektets resultater formidles gjennom sosialtjenestens interne kommunikasjon og gjennom OASEN til aktuelle samarbeidspartnere.

Videreføring av prosjektet

Prosjektet videreføres ved at stadig flere sosialkontoret informeres om og tilbys opplegget. Etter hvert som resultatene blir kjent for flere, og vår alternative tilnærming blir mer anerkjent vil prosjektet kunne finansieres av sosialkontorene selv.

VIDERE PLANER

Motivasjonskurs, seminarrekker er kjerneaktiviteter for OASEN. De bidrar til å bringe oss nærmere flere av våre målsetninger. Store deler av målgruppen opplever forbedrete basisferdigheter, økt selvtillit, økt deltakelse i samfunnet og i arbeidsliv/utdanning, som er nøkkel for å forebygge psykisk belastninger i framtiden.

Vi vil jobbe hardt for å opprettholde aktivitetsnivået selv om det ikke ser lyst med tanke på finansiering for øyeblikket. Vi har i prosjektperioden jobbet overfor bevilgende myndigheter for å få til en fast finansiering av OASENs aktiviteter, men dette har foreløpig ikke lyktes. Dette arbeidet vil vi drive enda mer intenst i tiden framover.

I søknaden og i arbeidet med prosjektet la vi til grunn følgende faglige innhold (punktvis) i fagplanen:

MOTIVASJON: Deltagerne skal jobbe med egen motivasjon og mestring, gjennom metoder utviklet av OASEN.

Norsk Folkehjelp Oslo

ARBEIDSLIV OG SAMFUNNSLIV: Deltagerne skal styrke sin forståelse av det norske samfunnet og arbeidslivet.

Oslo, januar 2012

Bjørn Loe
Styreleder

Erlinda Muñoz
Prosjektleder